

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.3. Политически науки
Факултет: "Международна икономика и администрация"
Катедра „Администрация, управление и политически науки“
ВСУ "Черноризец Храбър"

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Филип Иванов Узунов,
член на Научното жури за присъждане на образователната и научна
степен „доктор“ на дисертационния труд
на АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ БАХНЕВ
на тема "ФОРМИРАНЕ НА ИДЕНТИЧНОСТТА В ИЗСЛЕДВАНЕТО НА
НАЦИИТЕ", представен за придобиване на образователна и научна
степен „доктор по политология“, по научна специалност 3.3.
Политически науки

Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и
публикациите.

От представените документи и материали може да се констатира, че не са допуснати нарушения на процедурата по придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертацията съответства на изискванията на чл. 6, ал. 3 на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на чл. 27 на Правилника за неговото прилагане.

Представената дисертация представлява безспорно авторски научен труд, посветен на формиране на групови и национални идентичности и тяхната политическа форма, наречена модерна национална държава.

Докторантът е проучил добросъвестно голям обем от достъпни източници и специализирана литература, свързани с избраната от него тема. Доказателство за задълбочените му познания по процеси и проблеми свързани с генезиса на нации, национализми и национални държави е обстоятелството, че артикулира свободно наративи от различни научни сфери – модерна история, социология, етнология, културология, правни и политически науки, в най-различните им измерения и методологически школи.

Неговата добра ориентация в наличната аналитична литература са коректно цитираните 99 заглавия, от които 52 на кирилица и 47 на латиница, включително книги, статии, доклади, сборници с исторически документи, докторски дисертации, постери, книжни прегледи и др. Прави впечатление и добрата му езикова подготовка, която е ключът към всяко ерудирано мултидисциплинарно изследване. Коректно са представени дискуссионните проблеми и застъпените в науката тези, като докторантът аргументирано е представил и своето виждане по тях.

Авторефератът на дисертацията коректно отразява обекта и предмета, целта и задачите, структурата и получените основни резултати на дисертационния труд, както и внесените за защита изследователски тези.

Дисертантът е реализирал три статии по темата на дисертацията, което отговаря на количествените, наукометрични изисквания на ВСУ. Статиите са посветени на съдържателните проблеми и аспекти от дисертационния труд и най-важните резултати от тях са вплетени умело в неговото изложение.

Дисертационният труд се състои от увод, четири глави, заключение, научни приноси, научни публикации и списък с използвана литература. Съдържа общо 241 стандартни страници. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи. Трудът е добре структуриран и лесно четивен.

Научни приноси: Формулираните от докторанта претенции за научни приноси изглеждат приемливи и аз ги споделям.

Поради широкия тематичен обseg за „малка“ докторска дисертация научните приноси се отнасят главно до обобщаване и надграждане на съществуващите в научна литература знания. От собствената ми експертиза по темата напълно приемам, че могат да бъдат идентифицирани в следните области:

Научно-теоретични приноси:

1. Предложена е тезата, че модерни нации започват да съществуват едва в периода след Френската революция от 1789 година. Показа се как функционират нациите през погледа на модернизма.
2. Интегрира се социалдарвинизмът с модернистката идея за нация, т.е. се показва, че модерният национализъм работи на принципа на противопоставяне с други национализми.
3. Показва се пътят към национално обособяване от етнос към нация.

Научно-практически приноси:

1. Посочват се начини, чрез които политиците и лицата с публична власт могат да осигурят по-добро социално сцепление, например при използването на държавните институции за промотиране на хора от различни култури.
2. Показват се възможните пътища пред групи (най-вече етномаджинствените групи), които, когато не са добре представени в управленската система (било то империя или национална държава), на база на вътрешногрупови културно-социални процеси биха могли да пожелаят в един момент политическа сецесия от държавата-майка, което може да се превърне в мащабен вътрешнополитически и военен конфликт.

Препоръки: С оглед на непълните ми познания по темата не бих си позволил да влизам в детайли касаещи ретроспективния многоизмерен анализ на тези, доктрини, школи и представители. Считаю че те са отразени концептуално и квалифицирано от докторант, който си разбира от работата. Академичните политолози, при цялата условност на това понятие, сме длъжни да разбираме едва ли не от всичко, от Платон до НАТО – несъстоятелно схващане. Бележките отразяват единствено субективните ми впечатления от дисертацията.

1. Смятам, че в стремежа си да обхване целия проблемен кръг касаещ нацията-държава и държавата- нация в отделни епизоди авторът губи фокус, като се впуска в нерелевантни усилия по теми и проблеми които не са необходими на дисертацията. Дисертационното изследване можеше да се съсредоточи само върху един от трите големи периоди в обособяването и развитието на националните идентичности – предмодерен (ренесансов),

модерен и съвременен (пост-модерен). При такъв подход би се получила по ясна представа за модерната нация-държава, би се дало по-задоволително обяснение за фабрикуването на идентичности и държави в периода от края на 20 и началото на 21в. Видимо е, че генезисът при различните нации има различни времеви измерения;

2. Тъй като изследването е предимно европоцентрично, според скромното ми мнение, за национални общности с утвърден статут на политически единици може да се говори след Тридесетгодишната война и Английският граждански конфликт от средата на 17в., дефиниран като Английска буржоазна революция от марксистическата историография. В тази поредица от политически събития и военни конфликти може да се добави и войната на Нидерландските провинции срещу испанската корона;

3. Войната е ключовият инструмент на сецесионарната нация. Клаузевиц пише в неговия лекционен цикъл за „За голямата война” – „Войната е баща на всичко”, разбирай и на нацията. Историята на националните държави в Европа, Северна, Централна и Южна Америка го доказва. Не толкова Френската революция от 1789 г., която има повече символно значение, колкото революционните и наполеоновите войни, дават тласък за формирането на модерните национални общности;

4. Смятам, че е подценен като автор френският юрист и политически теоретик Жан Боден (1530-1596), който дефинира суверенитета като единната и неделима власт/вътрешната върховна власт на определена историческа територия и по този начин дава институционален тласък и идеология за преодоляването на така наречените „партикуларни” държави и нации характерни за епохите на Античността и Средновековието.

Заклучение: Представеният дисертационен труд, авторефератът, публикациите и другите материали по процедурата, показват, че в лицето на

докторант Александър Йорданов Бахнев имаме изграден научен изследовател, който покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Това ми дава основание да заявя готовност да гласувам положително "за" колегата Бахнев да получи образователната и научна степен „доктор” по Политология.

28 април 2023 г.

Проф. дн Филип Узунов